

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради Української РСР

◆ № 42 ◆ П'ятниця, 1 березня 1991 року ◆

Ціна 10 коп.

**ЖИВИ
ДОВГО,
ЛЮБКО**

Білий красень-півень голосно прокукурівав про народження нового дня. Бабуся Таня зізліла з теплої печі, підтягнула ширю «ходики», одяглася й вийшла на подвір'я.

— Що, розбашако? — мовила до півня. — Боїшся, щоб я не проспала? Еге, не спитьсь вже бабі... Отак розмовляв старенька з курми, кашенятами, собакою, — бо живе самотньо в хаті, як і більшість тутешніх людей.

Це — хутір Любка, Рокитнянський район, Київщина.

Колись тут було велике село.

І когось був свій, звався «Передовик», і недарма так звався.

Тепер тут два десятки хат і 48 мешканців, майже всі — пенсіонери. Як їм живеться тут — знають, либонь, тільки вони самі та ще, може, ті кілька городян, що купили тут хати під дачі. Це дуже дешево — якись п'ятисотчів карбованців, земля хороша, річка, тиша, а головне — хороша дорога, навіть для тендітних і примхливих «Жигулів»...

Отож — завітуйте до Любки...

(Закінчення на 9-й сторінці).

В ЧОРА Президент СРСР М. Горбачов з Гомельської області переїхав до Могильовської.

Н А СЕСІІ Верховної Ради СРСР зчора розпочалося обговорення 23 кандидатур до Кабінету Міністрів, які висуває Президент СРСР.

6

За підрахунками спеціалістів, зараз на Україні понад півмільйона безробітних. Ця цифра зростає.

15

Не згинуць лемки! Не щезне поміж нас жодний народ, жодна культура, яка зб'ягачує і Україну, і всю світову цивілізацію.

У

ТВОРЕНА Київська філія українського братства шкільників Тараса Шевченка. Ця науково-дослідницька просвітна організація народилася у Львові 18 квітня 1990 року, в день першого виходу в світ «Кобзаря».

БІДЕОГОРОД ТА БАНК

Денне та вечірнє засідання 27 лютого

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради
Української РСРГоловний редактор
Сергій
ПРАВДЕНКОРедколегія:
Олександр БІЛИЙ
заступник головного
редактораАнатолій ГОРЛОВ
заступник головного
редактораОлександр
ЕМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент
АН УРСРВолодимир
КРАСНОДЕМСЬКИЙЛеонід
САМОЙЛЕНКО
заступник головного
редактораБорис
СИДОРЕНКО
заступник головного
редактораАнатолій
СОЛОНСЬКИЙВіталій СУДЯ
відповідальний
секретерЗасновник —
Верховна Рада
Української РСР.Адреса редакції:
УРСР, 252047
Київ-17, вул. Нестерова, 4Рішення
не редакційного
і не повсякденного
Думки авторів
публікації в «Голосі
України» не завжди
збігаються з точкою
зору редакції.Індекс 40955.
Тираж 166.150.
Перевідатська ціна
за рік 19 крб. 80 коп.Газета виходить
3 рази на тиждень.
У вівторок —
на 8 сторінках,
середня, четверга
і п'ятниця та субота
на 16 сторінок.Законопроект про банки
та банківську справуПостатейне обговорення
пакету чорнобильських до-
кументів.Постанова про ратифіка-
цію Декларції прав дитини.Отже, йшлося про на-
ціональний банк — як про ва-
жливу реалізацію суверенітету
України та її економічної са-
мостійності. Крім, здавалося,
що дебати схвальною хвіст
жодного спеціаліста,
адже ми, у масі своїй, зми-
слили на ціл та Б. Мар-
ковської зарплати, а не на різні
фінанси. Однак, під час за-
сідання довелось пережити
примітний шок: не було то-
діячно слабких виступів, а
деякі з них були просто бли-
скучні. Слава Богу, держа-
во управління не лише ку-
варники.Законопроект подав уря-
д. Довідки зробив В. Бу-
ряк, голова парламенту Укра-
їнської республіканської
банку. Свідоповідав — В.
Гетьман, голова підкомісії з
питання планування, облігу,
фінансів і ціт та Б. Мар-
ковської, голова підкомісії з
питань економічної реформи.Щоб робити гроші — по-
трібно гроші.Чіт чому у нас — це
початку?Йшлимося на свідопові-
дав В. Маркова — кін його
думки відноситься до ціт
справжнього і ціт. Отже,В сесійному залі засідан-
ня почалося без ускладнен-
ня. Розглянуто асоціативне
у Додаток, створено з під-
писи, після асоціативу премо-
вувати В. Фоміна помі-
чало постанову Верховної
Ради УРСР про прийняття
закону про статус те-
риторій, що постраждали
наслідок аварії на ЧАЕС, і
обговорення в другій читан-
ні проект Закону Українсь-
кої РСР «Про статус грома-
дян, які постраждали на-
слідок чорнобильської ката-
строфи».Однією посилення со-
ціального і політичного на-
пруження в Додаток та зарпо-
штарського штрафу? І
березня, визнавши всю склад-
ність умов життя та праці
громадян, І. Кравчук висло-
вив таку думку:Я хочу з усією відпові-
дальністю сказати, що ми
не вважаємо шахтарів
утримувати. Вони вдобу-
вають вугілля і гроші зара-
ботили. Але давати гроші
постанови запитання та-
кі: чи може сьогодні наше су-
спільство, Україна, знайти
ціт, І. Кравчук, дати
більше, ніж те, що вже зна-
йшли уряд? Ми прямо кажемо,
щиро й відверто, що сьогодні
у нас І. Кравчук більше зрозумі-
ти, ніж ми обіляємо
когось або який верстан на-
селення.Далі Голова Верховної
Ради конкретизував свої
слова: виконати вимоги за-
питу — підвищити зарплату
на 2,5 рази, а не на 1,5 рази,
якої можливості. Уряд
республіки вже я так
підняти ціт на вугільну про-
дукцію з 1991 році до 90
нарівноважить 93 копійки, то-
бо в 2,4 рази, дотував у
вугільну промисловість 12
мільярдів і передала 12
мільярдів зарплати ка-
піталовласникам, тобто зна-
йти 5 мільярдів зарплати на
підвищення зарплати, са-
ме не може. Далі І. Кравчук
закликав до найдовшого, що
потрібно сьогодні Украї-
ні — бути виваженими, не по-

перед банком України — три

завдання: створення умов
для самозахисту народних
господарств, захист інте-
ресів громадян і забезпечення
ціт валют. За нинішніх
умов неможливо захистити
республіку від зручання
центру у її фінансовій спра-
ві. А такий захист необхід-
ний, і негайно, оскільки
центр забори більше гро-
шів, ніж 120 мільярдів кредит-
них ресурсів, це 93 мільяр-
ди іде на капітальні витрати
для підприємств, а не на
порядкування, це 85 мільяр-
дів зарплати, це лежати на
осадинок кинжаль, тобто
що «централізовано». Власна
валюта України не озна-
чає розриву з Сою-
зом. Індія навіть
у валютній насі ма-
ла свою валюту, а Європа,
сказав Марков, «ще побачи-
мо, що матиме від спільної
валюти, але ми вже бачимо,
що вона досягла, маючи
національну валюту». Б. Мар-
ков високо оцінив експортні
потенціали України. За-
значив також на питанні,
що раніше підіймалися пре-
сою: мова йшла власна валюта
дорого обійдеться, якщо
це доларів за виготовлення
ціт монет і 150 доларів —
за тисячу баннотів. Дові-
дався, що в нас є гроші, а
— відповідно 2 та 3 долари.
На запитання — скільки цезабере часу, Марков відпові-
в: якщо на те буде воля
Верховної Ради, при тому-
що ми за рік і без того втра-
чаємо 100 мільярдів.Цей виступ можна б назва-
ти найповнішим, одна-
к, який принципно не від-
ходив з модним іншим ви-
ступом, загальна їх спрямо-
ваність була однакою: відсу-
тність нема чого, інше всі
економіки й політики на-
магаються бути перекресле-
ними.Одностайність не означає,
що при обговоренні не було
розходів. Одним з перших
устан депутат В. Білий і, з
власною йому методичні-
стю, запитав: що з усім цим
має мати село, яке вже
забори страждає і несе збитки
від підвищення процентних
ставок? Останній пункт — чи
не найбільшій, його тар-
каною, а не виступаючи,
зокрема депутатом М. Шар-
кава, О. Чернявський. Зокре-
ма, було зауважено, що у за-
конопроекті не вистіє
про пільгове кредитування сіль-
ськогосподарських під-
приємств. Інші суттєві за-
уваження, що це стане монополі-
стичною Національним банком? Чи
далі державні збитки пере-
кладатимуться на рівно
споживачів? Чи перспективні
боротьби з емісією? Як
створити умови для нормальноїроботи комерційних банків?
що нам «доводиться» Союз-
створити Національний банк
чи Паралельний банк? Як
створити Співдружну Укра-
їну?Законопроект прийнято у
першому читанні. Щоправда,
депутат О. Барабаш запропо-
нував відхилити цей зако-
нопроект і внести на обо-
говорення той, що розробля-
є спільно держота підкомі-
сії разом з банкірами.На вечірньому засіданні
почалося постатейне обо-
говорення пакету чорнобиль-
ських документів. Відкрити
обговорення депутат В. Явор-
ський. Він сказав, що він не
вважає документи працями
практично всі комісії Верхов-
ної Ради і 182 депута-
тських зауваження у доповід-
ній зазначено. Він запропо-
нував відхилити ці документи.
Навчало депутатами обо-
говорено й прийнято Концеп-
цію прохання на-
селення територій, що по-
страждали від аварії на
рідній РСР з підприємств
рідних радіаційного забруд-
нення наслідок чорнобиль-
ської катастрофи.Закон про правовий режим
території, що зазнала радіо-
активного забруднення на-
слідок аварії на Чорнобильській
АЕС.Цього дня прийнято також
постанову про ратифікацію
Декларції прав дитини.Віталій ЖЕЖЕРА,
спеціальний кореспондент
«Голосу України»

ПРОТИ «ВІДНІД» ТА ЧАЕС

Раннє засідання 28 лютого

рушувати соціально-політичну
стабільність, не заважаючи
внутрішньому удару по суве-
ренітету, що тільки наповнює-
ється реальним змістом.І хоча депутат І. Табурян-
ський (Дніпропетровська
область) висловився проти
ієвзаблюдження, як на мене,
переконувати депутатів, що
необхідні кошти можна знай-
ти, споронили військовий ін-
терес, а депутат Г. Маслюк
(Додаток) запропонував знай-
ти кошти, перерозподіливши
соціальні фонди, парламент
ієвзаблюдження, як на мене,
одностайно підтрима-
ли свого Голову. За збе-
реження стабільності і спо-
кою, депутат О. Шевченко
(Українська республіканська
партия) та С. Гуренко (Ком-
партия України), і, що не ка-
жати, а це — справді, дер-
жавний підхід.Посився І. Кравчук і си-
тувало з підвищенням ціт.
Іх було незрозуміло, чи це
додаток, чи це так звано-
го «продовольчого шоку» —
вони компенсуються, по-
дурте, ціт, які заважали
підприємства, портрети, регу-
лювати, і по-черте, — від-
ні ціт за доможестію. Ко-
ли остаточно розв'язано, то
одностайно захисту трудящих
проти підвищення ціт, а також
індексації ціт процесу, то-
ді будуть продавачі й ті
зацікавлені товари і в ба-
з і склади, а це сподобався
звернувати суцільними бе-
фіситами населення.А потім Голова Комісії з
питань чорнобильської ката-
строфи В. Яворський розпо-
слав обговорення
«Про статус громадян, які
постраждали наслідок чо-
рнобильської катастрофи». Що
про закон можна сказати
сьогодні? Як на мене, то
це ефективність його остаточно
визначити тільки конкретне
втілення в життя, коли всім,
хто зазнав радіаційного впливу
«мирного атома», буде на-
дійти реальний допомоги з бо-
ку держави, коли вони від-
чують держава на їхнюму боці не на словах, а в
справах. А поки що про-
блема стоїть через мате-
ріальну скруту бюджету. Сам
текст закону майже не ви-
никає заперечення, бо
кожного мислителя, був
виражений, всебічно враховувати усі
юридичні новачі подібних
актів, зокрема законів Б. По-
лусі, які в правовій «шо-
кером» у цьому напрямі.
Так, через матеріальну не-
спроможність не були зна-
йдені погоджені ціт на
ЧАЕС, усі, що отримав дозу
радіації менше 10 Бер, та
особи, які прожовняли на-
селення, а не виступаючи
виступили (депутат С. Ка-
женчук, Рівненщина), відхи-
лено пропозицію Комісії па-
рламенту у питаннях соціаль-
ної політики та праці вик-
ликали до уваги аналізаторів та
всю сім'ю потерпілих та ба-
гато інших подібних про-
позицій, і як на мене, то
це не проблема, а це
своєю на позиції здорового
глузду, не підпадає на попу-
лізм. Бо вважати, не забу-
вати матеріальних ресурса-
ми схильність до «гумані-
зм» — це і є цінний попу-
лізм.Ще хотілося б сказати
кілька слів про те, що ана-
лізуючи зауваження: у разі
номію кімсі парламенту бо-
вше, опрім «Голосу України»,
Міжгосп Верховної Ради. Ми
задали аналітику запитання:
чому «Г» в кімсіх містах, а
в парламенті нема? Але
відповіді отримати не вдало-
ся. Бо вважати інша про-
блема: чи щоб зарплати стеногра-
мування й профіти по хо-
роні, доводилося
залишити Президію Верховної
Ради підводити мене до сен-
сатаріату парламенту, щоб
сьогодні раку, застатися, а
то, що вважати, як в
якось, складку для журна-
лістів проблему.Володимир КАЧУНО,
спеціальний кореспондент
«Голосу України»

ПОСТАНОВА

Верховної Ради
Української РСРПро проведення
референдуму
в Українській РСР
17 березня 1991 рокуУ зв'язку з проведенням
17 березня 1991 року за-
гальносоюзного референдуму
з питань збереження Союзу
РСР та з метою з'ясування
думки населення
України щодо змісту майбу-
тнього Союзу Верховна Рада
Української Радянської Со-
ціалістичної Республіки по-
становляє:1. Провести 17 березня
1991 року одночасно з за-
гальносоюзним референдумом
опитування населення
Української РСР для виявлення
думки громадян щодо змісту
майбутнього Союзу.Виключити до бюлетеня та-
ке формулювання питання і
варіанти відповіді на нього:«Чи згодні ви з тим, що
Україна має бути в складі
Союзу Радянських суве-
ренних держав на засадах Дек-
ларції про державний суверенітет
України».

«Так» або «ні».

2. Підготувати опитування
населення Української РСР
у зазначеному питанні, підра-
хунок поздовжніх голосів та
підведення результатів голосо-
вання покласти на відповідні
органів та Центральну рес-
публіканську комісію рефе-
рендуму РСР.Голова Верховної Ради
Української РСР
Л. КРАВЧУК.м. Київ,
27 лютого 1991 року.

R

ІНТЕРЕСНІ НОВИНИ!

тамт» Ю. Юхименка з офіційним листом щодо укладання договору про розповсюдження, а він: «Ми не зобов'язані вам навіть відповідати, не кажучи вже про розповсюдження вашого журналу. Не хочемо — і край!». За три дні надійшла й офіційна відписка. А незалежної структури, альтернативної «Союдруку», в республіці немає. Тож я зі своїми студентами виходжу на риг вулиця і кричу: «Купуйте ювнини!».

Дмитро ДЕСЯТНИКОВ,
спеціальний кореспондент
«Голосу України».

Телеграфним рядком з Донецька

А У НАС В ДОНБАСІ ГАЗ

На межі Мар'їнського та Великоновоселківського районів завершено буріння першої в Донбасі газової свердловини. Проходження тривало майже півтора року через технологічну складність. Завдання з честю виконав один з кращих госпрозрахункових колективів ВО «Артемгеологія» — бригада бурляків О. Борщова.

...І СИЛІМАНІТ

Сланець-силіманіт не має конкурентів щодо вогнетривкості. Але ми їздимо за ним аж до Південної Кореї. І ось родовище силіманіту відкрито у Володарському районі. Геологи стверджують, що воно комплексне, неглибоке, а отже — перспективне.

...А ЩЕ СТАВРОЛІТ

Флюкюрт і боисити — незамінні елементи сталелварного процесу. На Донбасі їх завозять з Уралу й Забайкалля. У НДІ чорної металургії знайдено заміник — ставроліт. Приазовська геологорозвідувальна експедиція разом з учнями Донецького політехнічного інституту виявила великі запаси ставроліту в Приазовському кристалічному масиві.

ВИДЕМО НА ПІДШИПНИКУ

На Донбасі так складалося десятиліттями: якщо ти чоловік — дорога тобі на шахту, якщо жінка — чекай, доки не пошастить. А не дочекаєшся — шукай роботу в іншому місці, хоча й там те саме. У Шахтарську вирішили зламати традицію, взялися відкривати нові вяробничі потужності. При активній підтримці місьради почали будувати підшипниковий завод. З-за кордону одержали 20 вагонів з обладнанням. Перші підшипники з'являться через рік. Отже, скоро отримають роботу близько 4 тисяч мешканців міста.

СОЛОДКА ІДЕЯ

Ідею одержувати власний цукор із власних же буряків першим на Донеччині втілює у життя колектив «Росія», очолюваний народним депутатом К. Омелянцем (Волноваський район). Досвід запозичили інші господарства. У Мар'їнському районі торішні п'ять колгоспів здали урожай на завод і отримали цукор. Колгоспникам продали по 15 — 20 кілограмів, пенсіонерам — по 5, не обійшли увагою вчителів, медиків, працівників дошкільних дитячих закладів.

Юрій ДОЦЕНКО,
власний кореспондент
«Голосу України».
Донецька область.

У зв'язку з тим, що в автора цього листа, голови постійної комісії Кіровоградської міської Ради народних депутатів з прав людини та гласності, співробітника УКДВ УРСР по Кіровоградській області Е. Левицького, претензії є тільки до останніх рядків матеріалу, наведу їх повністю. Ось вони: «Давно немає наркомату внутрішніх справ, а справу його жовту. Як уже зазначалося, в цій установі було непорочно поставлено діловодство. Але, як з'ясувалося, не тільки це. Добре там діяв і конвейер фальсифікацій. Діє він і сьогодні, хоча язвив наркоматів — міністерств змінилися. Як на моє розуміння, з чим редакція може не погоджуватися, Шубняков і тепер ходять серед нас під різними прізвищами».

Чи не досить жертв? А зареєстровані в списку «Діво дівче». Не встигла формуватися після останніх слів, якими автор гавнів фальсифікаторів з НКВС, як він сам себе у них похибає. Твердження про діючий конвейер фальсифікацій у КДБ, що прийшов на зміну НКВС, вигадане, не відповідає дійсності і є грубим наклепом на діяльність моїх колег, порочить їх честь і гідність.

Воно тим більш цинічне, що автор використав для написання татті плідки кримінальної і чесної діяльності нашого часу Михайла Стецюка, який зробив усе від нього залежне, щоб повернути з небутих спалюваних імена борців за правду». Далі Е. Левицький від імені працівників УКДВ УРСР по Кіровоградській області «завить» про «спростування» брудних наклепів на сучасну діяльність органів КДБ».

Зразу ж зазначу, що шановний Едуард Петрович ста-

вить перед редакцією яєздійсненню завдання. Щоб це довести, вдамся — для початку — до спростування цитованого вже абзаца, де чекіст Е. Левицький захищає чекіста М. Стецюка від

листа він не потребує. Виходить, гнівна епістола Кіровоградського чекіста написана не на захист скривдженого колеги, а тільки для того, щоб пошуміти навколо неповажної згадки про фальсифі-

Резонанс

ТАК ЧИ БУВ НАКЛЕП?

З ПРИВОДУ ОДНОГО СПРСТУВАННЯ

Як, можливо, пам'ятає читач, 3 січня в «Голосі України» було опубліковано матеріал під заголовком «Гральські хлопці у політику. Розповідь про спробу створення партії, альтернативної КП(б)У, що завершилася трагедією». На цю публікацію надійшло чимало схвальних відгуків, за які я щиро вдячний. Очевидно, мені не було б потреби з цього приводу виступати вдруге, якщо не надійшов ще один лист — цього разу цілком протилежного змісту.

«Фальсифікатор» Б. Сидоренко. Так от, кожний неупереджений читач у згаданому матеріалі знайде принаймні чотири схвальні (і жодної негативної) згадки про М. Стецюка. Проте для тих, хто й цього не хотів би помітити, на полі великими літерами набрано: «Працівник КДБ Михайло Миколайович Стецюк, звичайши справу, яку колись скомпонував Шубняков, довів: слідство у справі підпільної партії фальсифіковане від початку й до кінця. Завдяки цьому пошуку нарешті було реабілітовано людей, які залишилися навки молодими».

Тепер наче кожному має бути зрозуміло, що чекістові М. Стецюку віддано належне, що ніхто не збирався забирати його заслуг, отже, якогось захисту від журна-

фікаторів, Шубнякових, які й тепер і т. д. і т. і.

Мені й досі дивно, чому Е. Левицький зрозумів, що йдеться про Шубнякових саме з КДБ. Адже в наведеному уривку ця установа, як і будь-яка інша, не значиться. Якщо я не помилюся, НКВС, зникнувши, дав життя двом установам. До того ж, як засвідчив у даному мені інтерв'ю один з керівників чекістів республіки, КДБ є є правонаступником НКВС. Так що, за логікою, мовилося навіть і не про чекістів. А втім, працівникові органів КДБ краще знати, що можна, а чого не варто брати на свій рахунок. Отже, спасибі за кваліфіковану підказку.

Воно й справді, коли добре поміркувати, то можна дійти висновку, що органи КДБ останніми (найостанні-

ДЯКУЄМО, «ГОПАК»

Торік делегація Дніпровського району столиці республіки побувала у французькому місті Шаллет, з яким кияни вже кілька років підтримують економічні та культурні зв'язки. Під час їхніх фольклорних ансамблів «Веселі українці» разом з ансамблем шаллетців «Гопак» дали благодійний концерт, на який зібралось понад 500 чоловік.

І от тепер керівники ансамблю «Гопак» Жанін і П'єро Гранжер привезли до Києва медикаменти, сухе молоко,

Світ не без добрих людей

одяг, які артисти купили за гроші, зібрані під час того концерту. Все це подарунок Гранжер передало дітям, які лікуються у дитячій лікарні № 2 Дніпровського району Києва.

— Артисти нашого ансамблю раді допомогти українським дітям, — сказав П'єро Гранжер. — Це наша віддяка українським хореографам, яких до нас

направляло товариство «Україна». З їх допомогою ми поставили багато танцювальних сцен. Танцюють в ансамблі «Гопак» студенти і молоді робітники заводу гумових виробів «Учінсон». 30 танцюристів і 5 музикантів «Гопак» готують собі і зміну: на номіну репетицію ходять 27 дітей. Тому ми і вирішили передати медикаменти і одяг дітям, які хворіють.

Що ж, спасибі французьким друзям за чуйність і щире серце.

Сергій ЯРОСЛАВОВ.

Прес-конференція

ПРЯМЕ ЗАПИТАННЯ

Ще ніколи, мабуть, на прес-конференції не надходило стільки запитань до генерального консула Народної Республіки Болгарія Івана Ружева, як цього разу. І хоча вона була присвячена Дню визволення Болгарії від османського гніту, який наші друзі святкують 3 березня, розмова одразу перейшла на сьогодення.

Журналістів цікавили подорожі судового процесу над Т. Живковим, те, як сприйняла у країні різке підвищення ціни, як розвиваються процеси приватизації, чи не скоротяться обміни туристами між нашими країнами, чи не будуть згоріти двосторонні зв'язки між українськими і болгарськими партнерами.

На кожне запитання присутні отримали вичерпну відповідь.

Телеграфним рядком з Дніпропетровська

ТРЕБА ВСЕ ЗНАТИ

«Комінфо» — назва, погодиться, загадкова. Насправді розшифровується легко — комерційна інформація. Тепер зрозуміло, що таке Бізнес-центр «Комінфо», де керівники підприємств Дістали змогу постійно зустрічатися й спілкуватися з колегами зарубіжних фірм та корпорацій, укладати угоди.

НЕ БУДЕ ЛИХА В ЛИХІВЦІ!

Лихівка — селище, яке колись було районом центром, але логізм надого потрапило на околицю цінафізації й занепадо. Та щойно тут став до ладу цех м'яких сирів, плануються виробництво й твердого. А якщо точноше, то передбачається відновити це виробництво, оскільки сир «Російський» не найгірший у країні Лихівка колись виготовляла. Тож останню новину у селищі сприймають як ознаку намінучого відродження.

СТО ФІЛЬМІВ У ЗАДУМІ

Театр «Воля», заснований Дніпротелеракорпорацією, дебютував відеофільмом за драматичною повістю Лесі Українки «Одержима». Підготовлено також стрічку «Маруся Чурай». Відомі у нас актори Л. Кушкова та В. Костуменко задумали створити сто відеофільмів за творами й про творчі класики української літератури.

НОВИЙ ЗАПОВІДНИК

Велику тривогу у місцевих екологів та природолюбів викликало невідоме становище, в якому опинилися заказники Обухівських і Геромських лав, піскові масиви поблизу Дніпропетровська й Дніпро-Дзержинська. Тепер ці території увійшли до складу Дніпровсько-Орільського державного заповідника, створення якого проголошено цими днями.

Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власний кореспондент
«Голосу України».

Мар?

не торгува-

немає! Ходо-
моду взяти
будь-лас-
ка фруктів
не агаявши
кушою.

кушою базаря-
ку взьму, то
якщо зах-
т — медку,
якщо
засте, ціни
слово, так
не аразу й
буся тор-
яні смітника,
розкладені
над петруш-
якщо згя-
а самі
як-не-
хто на-
інакше
артаю уваги
хми, що ва-
і на пере-
контейнери.
«Не звер-
хоту звер-
просто —

купив, що захотів, і пішов собі далі. І яке тобі діло до людей, що торгують в жалючих умовах, до заваля сміття... І взагалі, яке твоє діло? А може, комусь вигідно, щоб ми нічого не помічали? Ні в що не втручалися. Щоб мовчки йшли собі на роботу й з роботи, чекаючи по півгодини на транспорт, в якому, штовхаючись, розкасували один одному про любов до близького. А якщо це вгаділо, то кому?

Отакі нелегкі запитання ставив я самому собі. А потім подумав — усе-таки треба їх поставити людям, які безпосередньо причетні до згаданого вище. Є ж відповідна служба при Радянському райнаркомі, яка регулярно збирає гроші з безпритульних продавців. Мабуть, є й штатні двірники. Є й інші службові особи, які, до речі, одержують заробітну плату за те, що «організують» торговельно і порядок на торговельному майданчику. Так чи не час спитати в них, хто на цей базарний пліс господар? І зажадати відповіді.

Леонід ПІДЛУЖНИЙ.
Фото автора.

ІСТЬ ВІЧНОГО ВОГНЮ

Ситуація

Замали дв-

важному мат-
але моці.
становили:
за 6—9 мі-

амістився в
розкладачка,
ро. Не ба-
сгоди про
рок років і
аєвців. На
ом у міськ-
як туберку-
Час од-
на ста-
мав, з

людьм контактував погано. Мабуть, через те його знання нікого не здивувало.

Жила маленька людина — тихо й непомітно, потім померла. Як байдуже? То ж бо, що я. Як жертва показної колективної людяності, яка насправді є фікцією.

Прикрій і нетиповий збіг обставин? Пригадуються полтавські події дворічної давності. Тоді в одній з квартир, майже випадково, знайшли померлу бабусю, тіло якої пролежало... півтора року! Їднне, що зробила перед смертю старенька — запали-

ла одну з газових конфорок. І горів той вогник — як свідок чейсь байдужості.

І в тому, і в іншому випадках кримінальні справи не порушувалися, оскільки не було ознак насильницької смерті. Та чому не йдуть у уяв ота «лампадка» на кухні та отой увімкнений репродуктор над розкладачкою — останнє, що одвало їх, вже з того світу, — з нами...

Григорій ГРИНЬ,
власний кореспондент
«Голосу України».
Полтавська область.

шнми!) роками
ляти і для тог
хоч якийсь
номіці країни.
про це знає і
нос таку діяль
народилися не
ва долі, пам'ят
тнли, тому п
порівняно яєда
сятиліття так
— чесних, дум
кидали в табір
кн», змушув
рідну землю.
ки за думки,
відтворені на
воду болотних
обкраденого
життя. І цим
«безневинних»
саме з тих ор
працює й
Едуард Петр
цих фактів на
то нікуди поді
гато більше, в
доведення моє

Здається, не
той з'їд СРС
депутат Владо
говорив про
КДБ у нашом
уважно слухал
правду. Відтоді
час, наші мож
ними, очевидн
різко хитнулис
тепер безадрес
наліста «вкли
ведний гнів «
органів». Дуже
маємо таку ре
діальність.

Я вірю, Еду
чу, що час сп
боді і справж
ще прийде. І
твся всі сім за
хранах» застї
будовних!) ро
люда з вашого
довшия по пол
дуть усі фаль
тепершніх Ш
був би часили
про це читачи
райн».

Борис СЕ

Зверніть увагу

По киш ЯК ПО

Тисячу кар
жертвував для
ди другий ком
танкера «Ахал
ського морськ
ва. Саме такій
суду на нього
суду Жовтнево
сп.

Було так. Т
зельне пальне
причалив на
Одеського пор
за справу Д
другий помічн
тонна вантаж
борт. Іллічів
охоронна прок
шивши спра
розслідування
шидза довела
висновок.

Губителів пр
й до цього. На
ін часом випи
фн — але спл
з відомчих «ж
не давали. Чи
нафтопродукт
Одеського пор
тинну лише за
рти поворот до
порушників. Т
на прокуратур
сом порушила
дібних справ і
вання дій кон
ватів.

Георгій В
власний
«Голосу Укра
Одеса.

згортається між українськими та російськими військами. Якщо це дійсно так, то переможцем вийде саме армія, що виводиться з виробництва, оскільки сир «Російський» на найгірший у країні Лихіма долівся анігатавала. Тож останню новину у селянці сприймають як ознаку неминучого відродження.

1 березня, 1991 року. № 42

«БЕЗРОБОТНИЙ МОЖЕ СТАТИ МОЖЕ»

Відповідна стаття конвенції МОП передбачає допомогу у зв'язку з безробіттям у розмірі не нижче 50 відсотків останнього заробітку людини, яка втратила роботу. Така форма існує в цілому раді країн, у тому числі в США і Канаді. Скільки одержуватиме простий радянський безробітний?

За підрахунками спеціалістів, зараз в Україні понад півмільйона безробітних. Ця цифра зростає.

Ось характерний лист з редакційної читачі: «З 1 січня цього року мене звільнили у зв'язку з ліквідацією науково-дослідної станції № 13 при тресті «Піденергобуд». Я працювала там на посаді інженера у відділі при канівському СМУ «Дніпробуд». Досі вилаштуватися за спеціальністю (її немає тільки за нею) в рідному місті не змогла — всоди одна підлога: вакантних місць немає, у нас таке ж скорочення. Як жити далі?».

Це узагальнене запитання я передрукувала голові постійної Комісії Верховної Ради УРСР з соціальних питань народному депутату М. Влободоцькому.

— Без прийняття Закону УРСР про зайнятість населення, проект якого нині розглядається на сесії нашої

Верховної Ради, ми можемо просто мовчки розвести руки і поспівувати і нашій національній читачці і всім отим сотням тисяч людей, які вже втратили як завтра втратять роботу. Цей лист ще раз доводить, що закон повинен бути чинити діяти і накладати на реальні життя.

Нам потрібна активна політика в сфері зайнятості, яка б регулювала механізм перешкоди та переорієнтування робочої сили, систему виплат допомоги населенню, зв'язану з безробіттям та працевлаштуванням.

— Ви вважаєте, що майбутній закон буде цією активною політикою?

— Розумієте, такий закон розробляється вперше. Саме тому прихильно ставимось до кожного його радка, до кожного речення. Наші мислі ретельно розглядала всі положення проекту разом з фахівцями, господарниками, юристами, незалежними профспілками. Крім того, за рекомендацією комісії, законопроект УРСР про зайнятість населення пройшов експертну у п'яти департаментах Секретаріату Міжнародної організації праці у Женеві: авторитетні експерти Історичні зміни чи поправки у текст не внесли.

— Чому ж його відіслали в комісії на доопрацювання?

— На мою думку, «випни» не так самі проекти, як недосконала форма подачі їх на розгляд сесії. Мені здається, ми просто товчемо воду у ступі. Якщо в окремих депутатах виникають зауваження (на що вони мають абсолютне право), то це повинно розглядатися відповідними комісіями в уряді, а не тут, у нас. Ми ж без кінця передруковуємо проект з усіма поправками, доречними і ні, витрачаємо час, дорогоцінний папір. Зрозумієте, я почую не мало проти Історичних змін чи поправок, навпаки. Закон повинен бути бездоганним. Але ж є межа здорового глузду...

— А які статті акцентовано прихильно зауваженнями громадськості — комісії, уряду і профспілок?

— Ті, де йдеться про основне — розмір допомоги, керівник її виплати, додаткові гарантії соціального захисту людей, які не здатні на рів-

няю конкурувати на ринку праці.

Розкажіть, будь ласка, про це докладніше. — Економічно всі ми хочемо схилитись до більш нещадності на адресу безробітних. Прийнято бути фільтратором на державному ринку. Але розквітати красиві, однак пусті обіцянки навряд чи підкожені заняття для того ж державного ринку. Треба бути не «ліцями» чи «привіями», а реалістами і виходити з економічних можливостей республіки. Візьмемо для прикладу «Найкращу» статтю «Розміри допомоги по безробіттю». Подогодуємось із профспілками про верхню її межу не менше 50 відсотків середньої заробітної плати за попереднім місяцем роботи, але не нижче передбаченої законодавством мінімальної заробітної плати (до речі, чинна в нас є така складка, оскільки в нас не визначена мінімальна заробітня плата. — Авт.), при втраті роботи на підприємстві, а у установі та організації, комісія, однак, наполягла, аби продовжити і цей пункт положенням «максимальний розмір допомоги по безробіттю не повинен бути вищим від середньої заробітної плати, що складалася у республі-

ці». Профспілки також запропонували, щоб при наданні допомоги у зв'язку з безробіттям враховувалося попередній трудовий стаж. Я особисто також за це. Але... Ми ж домовилися бути реалістами: економічної основи для прийняття такої пропорції! немає. Тут може виринуть тільки соціальне страхування, яке робиться на Заході, але це тема окремої розмови. Ми ж поки що діємо за принципом: що можемо, те діємо. Швидше б тільки давали.

Николає Петровичу, Закон УРСР про зайнятість населення передбачає додаткові гарантії для людей, які потребують соціального захисту, зокрема, створення додаткових робочих місць на підприємствах, а установах і організаціях. Насильцем це можливо в умовах роздержавлення підприємств.

— Закон гарантує соціальний захист незалежно від форми власності. На будь-

якому підприємстві — державному чи приватному — броньованіся шляхи відстоїти від загальної підпорядкованості робочих місць для людей, які неадекватно конкурувати на ринку праці, наприклад для жінок, котрі мають малолітніх дітей, дітей-інвалідів, а також молоді, інвалідів, осіб передпенсійного віку. Затрапи підприємств на створення додаткових місць, які в даний час не використовують, компенсуються за рахунок зменшення податку на прибуток, Відповідно, за приховування робочих місць з власників стягуються штрафи.

— Про державу службу зайнятості, будемо співдіяти, ми маємо спадкоємство нижніх б'єро по працелаштуванню, наша газета вже розповідала. Закон визначає права і обов'язки нової державної структури. Чи адекватна її роль? Чи інтереси міграції нашої роботи?

— Звичайно, багатьох працювати за кордоном чинило. На жаль, конструктивні ці питання республіка ще не може. Треба інтенсивніше зайнятися цим. Очевидно, згідно з міжнародною практикою, є введено ліцензування міграції, тобто в'їзду-виїзду робочої сили. Причому ціленим повинні одержувати ліцензії фірми, які зможуть забезпечити соціальний захист наших співвітчизників, дати нам повну інформацію про наймача, умови праці та оплати, життя громадян з України за кордоном.

— Сподіваюсь, поки що «безробітний» Закон пайбликований часом заздалеку на нову сесію і допоможе «в'їзду» громадян, які втратили «які жити далі?» не тільки змішати читачі, а й усім, хто втратив «шматок хліба».

— Так, Закон про зайнятість — документ особливий. Треба, щоб він швидше ставав на захист людини, не залишав її наодинці з усіма проблемами, що постають перед нею в умовах ринку.

Інтер'ю веде спеціальний журналіст «Голосу України» Людмила КОХАНЕЦЬ.

Фотограф Богдана ПРИНІМАКА.

Нотатки зі спільного засідання аграрних комісій Верховної Ради УРСР

Податками по віниках

...зникли б вони на всій Україні. Але ми поспішаємо заспокоїти даїрників, домогосподарів — віників в республіці. Прорізувати даїрників аграрні комісії Верховної Ради України (з «подачі» закарпатських депутатів) обстоювати від податків з обороти сільської продукції промисли. Заступнику міністра фінансів республіки В. Іл'яку довелося не раз переривати читання Закону «Про систему оподаткування. Про податки з підприємств і організацій. Про прибутковий податок з громадян УРСР, іноземних громадян і осіб без громадянства» і відповідати на запитання, привнесені депутатами з місць. Його аргументи почасти не задовольня-

ли депутатів-аграрів, які вже бачили ефект буремного від прийняття законів. Некаждого звіну напруженість і заперечення доповідач: «Ми мусимо було вилучити зауваження стосовно оподаткування колгоспів. Товариші! Факти урахував депутатський пропозиції».

Не вносили ясності і мініфінісний таблиці, терміново розмножені під час роботи комісії. Бо, на думку депутата В. Ситнича, не було пов'язувати ціни на промислову і сільськогосподарську продукцію. А саме нощі ціні

і підточують економіку села. Хоч, як на нас, більше йшлося про «задорні» колгоспи і радгоспи. Особливо настійно, що думку провідав депутат В. Шалован: «У колгоспах і радгоспах гроші забирають, міняють — через оподаткування. Держпрах з'являється, свої, білки — свої, Президенти — свої. Так ми колгоспи розвалюємо, руйнуємо. Треба було б подумати і про розвиток сільської кооперації і фермерства. Бо лише ступінчасті, різні форми господарств, які не втрачуть нас у ринковій стихії. Ди-

хання її стигло і цього заді, і як завжди, мало не почилися пошукати винних: «Куди дивитися і що робити уряді». — Тут треба віддати належне такій гонимі Комісії з питань соціального розвитку села В. Сухому, який не дав «розгорітися» мітінгові. Списати все на економіку неможливо, бо вона була представлена лише одним депутатом і. Макаром. До речі, як і життяво.

Це, звичайно, гумор. А проза в страшних «додатках», які несе до нас «Голос України», колгоспні ціни, Мова-

лося й про те, що треба почати союзних законів, їхніх викладок. І слухаю за уважкою головоулич В. Сухий: «Біда, що зарплати у нас не соку. А треба проголошувати, визначати шляхи, якими треба йти, щоб зникли». Йшлося на комісіях і про арестанти, і ціна на величезні матеріали, падіння рентабельності господарств. На цьому тлі й виконалася ідея колгоспу, який потрібний розрахунок, податок своїх податків до закону.

Ось і все. Про результат роботи комісії ми дізнаємося пізніше з кінострічки «Вінік» і збанкрутіли колгоспів та радгоспів.

Витвір КОСАРЧУК, Юрій НЕСТЕРЯК.

ХТО ТАКІ СОЮЗНИЦІ З НАШОЮ

СОЮЗНИЙ ДОГОВІР УКРАЇНА ЯК СУБ'ЄКТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

У дискусії, що розгорнулася нині в нашому суспільстві щодо майбутнього Союзу РСР, мабуть, найбільш гострим і складним є питання про зміст Союзного договору. Чи зможе Україна після підписання договору здійснити все те, що задекларовано в Декларії про незалежність, чи не стане це про декларативну суверенітет? Мене, як і інших громадян України, це питання турбує.

Хочу би, користуючись любезно наданою редакцією газети «Голос України» можливістю поділитися своїми думками щодо забезпечення в умовах оголошеного Союзом суверенітету прав Української держави як суб'єкта міжнародних відносин.

Якщо виходити з Конституції СРСР, то, здається, тут нема проблем. Адаєт у 80-й статті передбачено, що союзна республіка має право вступати в відносини з іноземними державами, укладати з ними договори й обмінюватися дипломатичними і консульськими представництвами, брати участь у діяльності міжнародних організацій. Те ж саме проголошено 74-та стаття Конституції УРСР. Наразі це право повною мірою використано: Україна має, ось приклад, у лютому цього року альянсу (парамілітарній) Іспанії заявки про членство в Іспанській організації в відносини з Лівією. У ній, звернувши посла Іспанії до Міністерства закордонних справ СРСР, стверджуючи, «такі рішення альянсу є недійсними, оскільки Іспанія залишається, як і раніше, республікою», просили дати до складу СРСР». Міністерство проігнорувало Конституцію. Як не дивно, Іспанія не відповіла про те, що Іспансько-прибалтійській Унії «можуть мати місце тільки в рамках Конституції СРСР». Іспанська делегація в Києві у союзного зовнішньополітичного відомства СРСР не виявила розуміння інтересів республік у сфері зовнішньої політики при прийнятті торік Закону «Про провозглашение независимости Украины».

Відомство закордонних справ СРСР, стверджуючи, «такі рішення альянсу є недійсними, оскільки Іспанія залишається, як і раніше, республікою», просили дати до складу СРСР». Міністерство проігнорувало Конституцію. Як не дивно, Іспанія не відповіла про те, що Іспансько-прибалтійській Унії «можуть мати місце тільки в рамках Конституції СРСР». Іспанська делегація в Києві у союзного зовнішньополітичного відомства СРСР не виявила розуміння інтересів республік у сфері зовнішньої політики при прийнятті торік Закону «Про провозглашение независимости Украины».

Відомство закордонних справ СРСР, стверджуючи, «такі рішення альянсу є недійсними, оскільки Іспанія залишається, як і раніше, республікою», просили дати до складу СРСР». Міністерство проігнорувало Конституцію. Як не дивно, Іспанія не відповіла про те, що Іспансько-прибалтійській Унії «можуть мати місце тільки в рамках Конституції СРСР». Іспанська делегація в Києві у союзного зовнішньополітичного відомства СРСР не виявила розуміння інтересів республік у сфері зовнішньої політики при прийнятті торік Закону «Про провозглашение независимости Украины».

Відомство закордонних справ СРСР, стверджуючи, «такі рішення альянсу є недійсними, оскільки Іспанія залишається, як і раніше, республікою», просили дати до складу СРСР». Міністерство проігнорувало Конституцію. Як не дивно, Іспанія не відповіла про те, що Іспансько-прибалтійській Унії «можуть мати місце тільки в рамках Конституції СРСР». Іспанська делегація в Києві у союзного зовнішньополітичного відомства СРСР не виявила розуміння інтересів республік у сфері зовнішньої політики при прийнятті торік Закону «Про провозглашение независимости Украины».

ЩО ЦЕ ТАКЕ... «ЧЕСНИЙ СОЮЗ»?

(Закінчення)
Початок на 3-й стор.
...ля, розпадається сім'я, якщо проголосують проти. Але ці люди не хотіли, щоб на них поклали надто великого тягару. Вони боялися, що їхні діти, народившись на нашу територію, будуть в нас розвинутіше, ніж вони самі. Вони хотіли, щоб їхні діти, народившись на нашу територію, були в нас розвинутіше, ніж вони самі. Вони хотіли, щоб їхні діти, народившись на нашу територію, були в нас розвинутіше, ніж вони самі.

...ля, розпадається сім'я, якщо проголосують проти. Але ці люди не хотіли, щоб на них поклали надто великого тягару. Вони боялися, що їхні діти, народившись на нашу територію, будуть в нас розвинутіше, ніж вони самі. Вони хотіли, щоб їхні діти, народившись на нашу територію, були в нас розвинутіше, ніж вони самі.

...ля, розпадається сім'я, якщо проголосують проти. Але ці люди не хотіли, щоб на них поклали надто великого тягару. Вони боялися, що їхні діти, народившись на нашу територію, будуть в нас розвинутіше, ніж вони самі. Вони хотіли, щоб їхні діти, народившись на нашу територію, були в нас розвинутіше, ніж вони самі.

...ля, розпадається сім'я, якщо проголосують проти. Але ці люди не хотіли, щоб на них поклали надто великого тягару. Вони боялися, що їхні діти, народившись на нашу територію, будуть в нас розвинутіше, ніж вони самі. Вони хотіли, щоб їхні діти, народившись на нашу територію, були в нас розвинутіше, ніж вони самі.

...ля, розпадається сім'я, якщо проголосують проти. Але ці люди не хотіли, щоб на них поклали надто великого тягару. Вони боялися, що їхні діти, народившись на нашу територію, будуть в нас розвинутіше, ніж вони самі. Вони хотіли, щоб їхні діти, народившись на нашу територію, були в нас розвинутіше, ніж вони самі.

...ля, розпадається сім'я, якщо проголосують проти. Але ці люди не хотіли, щоб на них поклали надто великого тягару. Вони боялися, що їхні діти, народившись на нашу територію, будуть в нас розвинутіше, ніж вони самі. Вони хотіли, щоб їхні діти, народившись на нашу територію, були в нас розвинутіше, ніж вони самі.

...ля, розпадається сім'я, якщо проголосують проти. Але ці люди не хотіли, щоб на них поклали надто великого тягару. Вони боялися, що їхні діти, народившись на нашу територію, будуть в нас розвинутіше, ніж вони самі. Вони хотіли, щоб їхні діти, народившись на нашу територію, були в нас розвинутіше, ніж вони самі.

...ля, розпадається сім'я, якщо проголосують проти. Але ці люди не хотіли, щоб на них поклали надто великого тягару. Вони боялися, що їхні діти, народившись на нашу територію, будуть в нас розвинутіше, ніж вони самі. Вони хотіли, щоб їхні діти, народившись на нашу територію, були в нас розвинутіше, ніж вони самі.

...ля, розпадається сім'я, якщо проголосують проти. Але ці люди не хотіли, щоб на них поклали надто великого тягару. Вони боялися, що їхні діти, народившись на нашу територію, будуть в нас розвинутіше, ніж вони самі. Вони хотіли, щоб їхні діти, народившись на нашу територію, були в нас розвинутіше, ніж вони самі.

...ля, розпадається сім'я, якщо проголосують проти. Але ці люди не хотіли, щоб на них поклали надто великого тягару. Вони боялися, що їхні діти, народившись на нашу територію, будуть в нас розвинутіше, ніж вони самі. Вони хотіли, щоб їхні діти, народившись на нашу територію, були в нас розвинутіше, ніж вони самі.

...ля, розпадається сім'я, якщо проголосують проти. Але ці люди не хотіли, щоб на них поклали надто великого тягару. Вони боялися, що їхні діти, народившись на нашу територію, будуть в нас розвинутіше, ніж вони самі. Вони хотіли, щоб їхні діти, народившись на нашу територію, були в нас розвинутіше, ніж вони самі.

...ля, розпадається сім'я, якщо проголосують проти. Але ці люди не хотіли, щоб на них поклали надто великого тягару. Вони боялися, що їхні діти, народившись на нашу територію, будуть в нас розвинутіше, ніж вони самі. Вони хотіли, щоб їхні діти, народившись на нашу територію, були в нас розвинутіше, ніж вони самі.

...ля, розпадається сім'я, якщо проголосують проти. Але ці люди не хотіли, щоб на них поклали надто великого тягару. Вони боялися, що їхні діти, народившись на нашу територію, будуть в нас розвинутіше, ніж вони самі. Вони хотіли, щоб їхні діти, народившись на нашу територію, були в нас розвинутіше, ніж вони самі.

...ля, розпадається сім'я, якщо проголосують проти. Але ці люди не хотіли, щоб на них поклали надто великого тягару. Вони боялися, що їхні діти, народившись на нашу територію, будуть в нас розвинутіше, ніж вони самі. Вони хотіли, щоб їхні діти, народившись на нашу територію, були в нас розвинутіше, ніж вони самі.

...ля, розпадається сім'я, якщо проголосують проти. Але ці люди не хотіли, щоб на них поклали надто великого тягару. Вони боялися, що їхні діти, народившись на нашу територію, будуть в нас розвинутіше, ніж вони самі. Вони хотіли, щоб їхні діти, народившись на нашу територію, були в нас розвинутіше, ніж вони самі.

...ля, розпадається сім'я, якщо проголосують проти. Але ці люди не хотіли, щоб на них поклали надто великого тягару. Вони боялися, що їхні діти, народившись на нашу територію, будуть в нас розвинутіше, ніж вони самі. Вони хотіли, щоб їхні діти, народившись на нашу територію, були в нас розвинутіше, ніж вони самі.

...ля, розпадається сім'я, якщо проголосують проти. Але ці люди не хотіли, щоб на них поклали надто великого тягару. Вони боялися, що їхні діти, народившись на нашу територію, будуть в нас розвинутіше, ніж вони самі. Вони хотіли, щоб їхні діти, народившись на нашу територію, були в нас розвинутіше, ніж вони самі.

...ля, розпадається сім'я, якщо проголосують проти. Але ці люди не хотіли, щоб на них поклали надто великого тягару. Вони боялися, що їхні діти, народившись на нашу територію, будуть в нас розвинутіше, ніж вони самі. Вони хотіли, щоб їхні діти, народившись на нашу територію, були в нас розвинутіше, ніж вони самі.

ЖИВИ ДОВГО, ЛЮБКО

[Згаїнчєнє]

Початок на 1-й сторінці.
Колі ми прїїхали сюди,
мешкаєи тутора одразу збїр-
или на кїрий його нунїи:

— Ми думали, що тут щось
продають, ти ж бїлимо оце!
Сараї, бїди у них з поку-
пками — часом тинками без
хїба сидять хїлбороби-ветери-
ни. Магизину нема, нїстєнаки
не їадуть, стоїть собі халїзний
загоцєи без продавця, ото як
Степан (їльченко [їн живє по-
руч]) прїїмає хїб, то ж будуть
з хїбом, бо лєвїна чїпати
не хоче. Їн сам — з дровами,
з пшавичиною для курей.

Чи думали вони, з молодки
нїт почавши роботу и тувєш-
ньому нолгосї, що конїси ста-
нуть останїїми жїтевали Люб-
кої і що Любєи саме для них
стане останїїм зїтїнєном на
землі — бо молодїи дївно ви-

ївали шунїти їїного зїтїнєну.
Але жєнають — усі, кого
кранїи будить красава-пїєвєи у
благословєнїї Любєи.

А. ВРУНЬКО.

Фото
Серїї КОВАЛЬЧУКА.

Проект

ЗАПРОВАДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ДЕРЖАВНИХ ГРОШЕЙ
ТА ЗДІЙСНЕННЯ ІХ КОНВЕРТОВАНOSTІ

Розділ 1.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Українські державні гроші (УДГ) запроваджуються згідно з Законом «Про економічну самостійність Української РСР». Державою УРСР їм надається статус законного платіжного й купівельного засобу, а також засобу обігу в межах дозволів і заборон, який, що перебувають в обігу на території республіки.

Метою запровадження УДГ є зміцнення економічного суверенітету України в державній Україні, стабілізація грошової системи, стимулювання підприємства, захист внутрішнього ринку товарів народного вжитку та виробничого призначення, постійний перебіг українських грошей до конвертованості. Запровадження УДГ не суперечить принципам функціонування та розвитку одного загальносоюзного ринку. Система УДГ розглядається як одна з ланок здійснення а мрийд грошової реформи. В умовах фактичного розпаду існуючої грошової системи й стабілізації можлива не за принципами централізації, а, навпаки, за принципами більш глобальної диференціації. Під регіональним ланком, автономного змінення останніх і лише подальшого їх зближення.

З метою розвитку міжрепубліканських зв'язків державна система грошей Української РСР, в подальшому часу буде ґрунтуватися на паралельному обігу двох грошових одиниць — наробованих й УДГ. Процесіонітворюється здійснюватиметься в карбованці. Водночас бінарна грошова система розглядається як перехідна структура. Вона розрахована на період запровадження конвертованості УДГ й карбованця. Із завершенням цього процесу функція системи паралельної грошової структури повністю змінюється: УДГ й карбованець стануть економічною одиницею. За цих умов доцільність обігу в республіці карбованця практично зникає.

Поряд з цим виникнуть економічні передумови формування прийнятою нової грошової системи Союзу РСР, яка зможе діяти за принципами валютного союзу.

Запровадження УДГ призведе до істотного усиллення в сфері грошового обігу республіки. Поряд з позитивними будуть розвиватися й деякі негативні процеси. Система УДГ потребує створення власної інфраструктури й додаткових матеріальних актор. Один воєк в кімешово гальмівних позитивних результатах, ліи будуть достатні завдання інтенсифікації процесу переходу економіки на ринковий засаді та й інтеграції у структуру світового господарства.

Система УДГ може бути запроваджена лише на основі всебічного розвитку й республіки ринкової структури економіки й здійснення ефективної дефляційної політики. За принципами ринкового механізму будуть здійснюватися також емісія та обіг УДГ.

Розділ 2.

ЕМІСІЯ УДГ

Емісія УДГ здійснюватиметься у вигляді готівкових (касових) та безготівкових (кредитних) способів з метою: а) грошового (готівкового) покриття найбільш дефіцитної групи товарів народного вжитку;

б) для грошового (безготівкового) покриття товарів і послуг виробничого вжитку, що реалізуються через мережу оптової торгівлі.

Додаткова емісія УДГ буде здійснюватися для покриття монетарної валюти, що перебуває на рахунках юридичних осіб та в руках окремих громадян, які вивільняються використання їх на внутрішньореспубліканському ринку.

Стабільність УДГ буде визначатися їх забезпеченням товарними засобами й агропромисловими в Українській РСР валютно-кредитними ресурсами, а також відношенням масштабу їх емісії до грошової маси, яку вона мають обслуговувати.

Розділ 3.

ОБІГ УДГ

УДГ будуть запроваджуватися населенню республіки поряд з карбованими у вигляді встановленої на підставі розрахункових коефіцієнтів частин зарплатної плати пенсії та стипендії. Завчасні виплати здійснюватимуться відповідно до наявної маси ліквідованих зарплат, відносять до бажаючим громадян. Це передбачає розв'язання ринку споживчих товарів на ринку. Зокрема, що форму грошової (у карбованці) структури обігу, й ліцензований ринки товарів підприємств, що обслуговуватимуться УДГ.

За цим же принципом має функціонувати й ринок масів виробничих, що формуватиметься на основі зміни централізованих поставок.

Визначення співвідношення купівельної спроможності УДГ й карбованця та встановлення відповідно до цього їх валютних коефіцієнтів будуть здійснюватися на основі ринкового механізму. Передбачається, що спочатку однію УДГ буде прив'язано до карбованця. За цим коефіцієнтному населенню виплатуватиметься встановлена частка зарплати та інших грошових виплат.

Існуючий дефіцит товарів немешово призведе до того, що багато громадян та юридичних осіб захочуть операти ринком УДГ, який й урахуванням попити й пропозиції, значатиметься й реалізувати купівельну спроможність і відповідний коефіцієнт співвідношення з купівельною спроможністю карбованця. Зазначений коефіцієнт буде використовуватися як безготівковий розрахунок при реалізації товарів послуг виробничого призначення, а також при здійсненні кредитних операцій.

Примітно, що утворення емісії у зв'язку із застосуванням валютних коефіцієнтів, буде перераховуватися у державний бюджет республіки, зокрема, для компенсації цих витрат окремими верствами населення, які мати-

муть місце внаслідок роздвоєння ціл на товари споживчої групи.

Розділ 4.
ЗМІНЕННЯ
КОНВЕРТОВАНOSTЬ УДГ

Функціонування УДГ має створити необхідні умови для постійного переходу до зовнішньої конвертованості. Істотність такого переходу буде визначатися залежно від грошових витрат і загального переходу до ринкової економіки.

У зв'язку з цим істотним моментом в обігу УДГ стає їх постійна інтеграція в майбутній республіканський валютний ринок. Передбачається, що громадяни та юридичні особи, що мають у своєму розпорядженні конвертовану валюту, зможуть самостійно виходити з республіканський ринок через П. обіги на УДГ. Металізація таких обмінних операцій сприятиме поступовому накопиченню реального вартісного курсу УДГ.

Передбачається також, що при відновленні політичного у перекладі зможуть бути використані для здійснення зовнішніх платежів та переказів за кордон.

Розділ 5.
ВИЗНАЧЕННЯ
ЗОВНІШНЬОГО КУРСУ
УДГ

Визначенню базису для визначення зовнішнього курсу УДГ буде номінальний валютний курс карбованця. Водночас цей курс нормуватиметься з дозогом коефіцієнтів, що відображатимуть попит на УДГ на республіканському валютному ринку. Це зумовлюватиме відповідний курсу УДГ, створить необхідні передумови для його поступового переказу на дозогом платіжний курс і максимальне наближення до реального ринкового значення. Корені зовнішнього курсу УДГ буде здійснюватися згідно з установленою періодичністю.

Оскільки сьогодні курс карбованця, що слугуватиме валютною базою для УДГ, по відношенню до конвертованої валюти багаторазово завищено, то зміни курсу українських грошей, що відбуватимуться в процесі його наближення до свого реального вираження, будуть здійснюватися в напрямі його поступової девальвації.

Визначення валютного курсу УДГ на основі ринкового механізму та його поступової девальвації створює необхідну основу для їх конвертованості. Зміцнення внутрішньої та зовнішньої купівельної спроможності карбованця, що зберігається за собою функцію валютної вартісної бази УДГ, сприятиме цьому процесові.

Розділ 6.
КЕРІВНИЦТВО
ВПРОВАДЖЕННЯМ
СИСТЕМИ УДГ

Загальне керівництво формування й розвитку системи УДГ здійснюватиме Національний банк України, що стане єдиним емісійним центром, який координуватиме загальну державну грошово-кредитну й валютну політику республіки.

Передбачається, що для практичної реалізації заходів по запровадженню й ефективному функціонуванню УДГ Національний банк України створить спеціальну структуру управління — Український банк національного розвитку (УБРН), який здійснюватиме свою діяльність за принципами комерційного банку.

Головна мета утворення УБРН — забезпечення ефективного розширення запровадження УДГ у структуру грошового обігу республіки та підготовка їх конвертованості. На УБРН буде покладено здійснення ринкових операцій з УДГ. З цією метою має бути створена відповідна мережа спеціальних адміністративних центрів, що діятимуть на комерційній основі, а також організована відповідна валютна надія.

УБРН здійснюватиме агропромислові валютні резерви, необхідні для запровадження конвертованості УДГ, а також валютні операції з ними й значиміше їх курсу по відношенню до карбованця та грошових одиниць іноземних держав.

Передбачається, що за ініціативою УБРН буде створено громадський фонд сприяння УДГ, який сприятиме доборвільним внескам радянських та іноземних громадян і юридичних осіб.

Для нагромадження валютних резервів, необхідних для розвитку УДГ, і країні й за народом буде розіслані відповідні облігації Української держави.

Концепція не встановлює жорстких норм запровадження УДГ. Передбачається, що з урахуванням конкретних умов, зокрема, для компенсації цих витрат окремими верствами населення, які мати-

Анатолій
ГАЛЬЧИНСЬКИЙ,
доктор економічних
наук, професор Київського
університету політології
та соціального управління.

ГАЛЬЧИНСЬКИЙ Анатолій Степанович, автор
трах монографій з
проблем грошових відносин. Працював старшим
Міжбанківського
районного Комітету України,
що в Києві, закінчив
аспірантуру
Академії суспільних наук
при ЦК КПРС. Був
підприємцем, який
підприємств, які
підприємств, які
підприємств, які

Сьогодні, здається,
аже всім
агрономів, що
оленів української
гроші — це не
політична ера,
а способ
резуальності
економіки.
Розбіжності
здебільше
у шляхах
впровадження
власної валют.
Один з таких
механізмів —
паралельний обіг
двох грошових
одиниць —
засадно-
державних
грошей —
карбованця та
української
республіканської
грошової одиниці
пропонує наш
автор. У вас,
мановний читачу,
інша точка зору?
Тоді закликаємо до
розмови.

3 прийнятної редакції

МЕЛХІСЕДЕК — ім'я біблійне. Так звався цар Саліму, сучасник пророка Авраама. В дослівному перекладі це означає «цар правди», «цар справедливості».

Наша історія зберегла відомості про українського «царя правди» — архимандрита Мелхиседека Значка-Яворського. Чи виявився пророком ім'я, яке при постризі в ченці взяв собі козацький син? За що так шалено ненавиділи його вороги й сичали глузливі прокляття: «цар ехизивський»? Чим кривдирнув він серця народні, що зверталися до нього в останній надії як до «царя справедливості» всіх православних?

В ІСТОРІЇ Мелхиседек знайомий як захисник українців — православних у XVIII ст. на Правобережжі України, що нею опанувала тоді Польща. Оцінюють його діяльність досить суперечливо. Очевидно, спричинено це тим, що припала вона на період гайдамацького повстання 1768—69 років, званого як Коліївщина. На той час Мелхиседек був надзвичайно активним борцем за релігійні права православних, от тому й вирішили, що він був ініціатором повстання. Подальші події доводили абсолютну непричетність Значка-Яворського до Коліївщини, а історія виявилася більш консервативною у своїх поглядах. Чимало істориків, письменників змальовують романтичний образ ченця, який з'являється серед коліїв і святих ножиць перед початком повстання, який благословляє гайдамаків словом Божим та зачитує начебто ним самим таємно написану «Золоту Грамоту» Катерини II, який, зневажаючи переслідування, подорожує по Україні, несучи народowi слово Боже. Ким же насправді був Мелхиседек? Як політичні погляди сповідував, а що навів поетичними переспіваними минулих подій?

ДІЯЛЬНІСТЬ Мелхиседека відбувалася на Україні в період її входження до складу Речі Посполитої. І перш ніж перейти до власної біографії Мелхиседека Значка-Яворського, пропонуємо читачеві поглянути на той час, коли він жив.

У 1709 році гетьман Мазепа програв спробу здобути політичну незалежність України від російського царського уряду. Мазепинське повстання найжорстокішим чином затоплене кров'ю українського народу. Але не це стало останньою крапкою помсти «великого царя». Не змігши поневолювати народ, цар здійснив новий похід України між Польщею і Росією. За указом 1711 року Правобережжя підпадає під владу Речі Посполитої. Логічно було б припустити, що Польща не справляла бучного триумфу з цього приводу, пам'ятаючи про «поганій посар» непотрібної України, а саме про гайдамацький рух 1705 року, який тоді відчутно озвучив у самій Польщі.

Народ, вихований на традиції Хмельниччини, не збрався припинити збройний супротив польським панам. Про це ж доводять численні докеси до нас факти гайдамацького руху 1712—50 років.

За цими подіями останнім акордом прийшла Коліївщина 1768—69 років — добре організована, із певною ідеологією, із свідомою метою. Вона викристалізувалася у пересиченій зневагою атмосфері п'ятдесятирічного польського панування.

У такий неспокійний час, коли хвилювання на українських теренах тривали безпечно, на політичній арені з'являється ігумен Мотронинський монастиря Мелхиседек Значко-Яворський. Він — син лубенського ошаву, народжений у 1716 році. Здобув освіту в Київській академії, яка посідала високу ступінь у тодішній просвітницькій системі. Очевидно, не випадково рішення Мелхиседека стати ченцем. У ті

часи традиції козацтва й чернецтва тісно переплетені. Мелхиседек обирає собі Мотронинський монастир на Правобережжі. Тодішні православні монастирі, яких надзвичайно багато було саме по цей бік Дніпра, нагадували за устроєм та самоврядуванням невеличкі самостійні держави. Можливо, козацтво принесло туди демократичний устрій, який виражався насамперед у колегіальності. Так, усі важливі справи, а також призначення ігумена, вирішувалися на загальних зборах братії.

Сім років прохондні іспити у монастирі. Термін кабароту більший, ніж звичайно. Чи вагався Мелхиседек? Чи оцінював свої сили, розуміючи, що попереду нелегка боротьба за право існування православ'я? Адже на той час навіть деякі православні монастирі були силою наведені на укію, зокрема Корсунський, Лисянський, Богуславський, пізніше Канівський.

Історики оцінюють розклад сил між українцями-унітатами й українцями-православними на ті часи приблизно у пропорції 100:1 ка жорсткості уніатів.

Чи варто говорити, яким чином впроваджувалася унія? Не тільки українські школи були зліквідовані, а й вимагалися нечувано великі податки за хрещення, чи то вічання, чи то сповідь за православним обрядом. А часом і за таких умов польська влада не дозволяла цього, сідуючи «приставати на єдиність», тобто приймати уніатство.

ТА ПОВЕРНІМОСЯ до Мелхиседека. Він прийняв постриг і незабаром мав такий високий авторитет серед мотронинських ченців, що у 1753 році його обирають ігуменом монастиря (молодому ігуменові не було на той час ще й сорока років).

Чим займається на цій посаді Значко-Яворський? Очевидно, він не тільки впорядковує монастирські справи. Принаймні, на початку 60-х років ігумен у листах до переяславського єпископа Гервасія Ліндівського вказує широкі об'язаності із настановою і багатьма деякими частини духовенства. Зокрема, у вересні 1761 року він просить у Гервасія вказівку: як бути із 22 священниками чигиринського староства, що хочуть приєднатися до переяславської єпархії? Чи прийматиме їх у Мотронинський монастир на навчання священнодіяства, чи приєднувати їхні парафії до єпархії і чи послати іеромонахів монастиря в села на прохання громад для творення богослужб і подання тріб парафіялам.

Це свідчить про те, що Мелхиседек не вперше займається справою приєднання парафії до православної переяславської єпархії і добре знається на тодішніх формальностях. І це дуже важливо. Адже тоді православні церкви на окупованих Польщею українських землях були підпорядковані єпископу Гервасію, що перебував аж за кордоном, у Переяславі. Як правило, зв'язки між ним і українським духовенством були обмежені, сам він не мав права особисто приїхати у закордонні парафії своєї єпархії, аби ознайомитися із станом їхніх справ. У таких несприятливих умовах Гервасій не припиняє спроб за-

в'язати контакти із православними. Папери не донесли до нас свідчень, але можна припустити, що єпископ неодноразово обговорював із Мелхиседеком стан справ православної віри на Україні, а Значко-Яворський, у свою чергу, активно сприяв захисту релігійних прав віруючих, що підтверджується згаданим листом. Тож у 1761 році єпископ Гервасій Ліндівський призначає Мелхиседека зверхником усіх православних монастирів і парафій на Правобережжю України.

Цікавим є той факт, що такої посади не обіймала жодна людина ні до, ні після Мелхиседека. Вона начебто створена й розрахована особисто для нього. І це твердження не має в собі якогось іронічного підтексту, адже Мелхиседек не отримував від Гервасія жодних вказівок і плаків, що подальше зосередившись з власною окресливши своїми попередніми справами коло своєї компетенції. Найважливішою справою він означив відродження у мілких умовах життя за коку форму існування право-

схотуючи формальностями. Тому поляки, розпустивши поголос про зносини ігумена з гайдамаками, не мали ніяких доказів цього й обмежувалися лише погрозами і прокльонами на адресу Мелхиседека.

У так званому «Реєстрі кривд» (список у 60 пунктів, у яких відзначено образи, що їх завдають католики православним) є запис про такий випадок: шляхтич Болельський із сотнею спільників наїхав на Мотронинський монастир, «взяли ігумена МЕЛХ. В обозі по разним місцях його водили й страждали, і не могли на него никакой вины изобрести, отпустили».

Тим часом протистояння православ'я й католицизму загострюється. Існує думка, що релігійні суперечки відбивалися тільки на становищі православного духовенства й зовсім не торкалися селянства, яке кібито не брало участі в боротьбі за віру.

очікував, аби за його справою було прийнято синодом рішення. Події прискорилися тим, що несподівано для самого ігумена він був призначений особисто імператрицею. Катерина радо прихилилася на прохання Мелхиседека й видала йому грамоту на ім'я уповноваженого посла при Варшавському дворі Миколи Васильовича Рєпніна. З листа Мелхиседека єпископові дізнаємося, що грамотою цією наказано графові: «дабы учинено было домогательство двору польскому и министерству в такой сляе, что от всех обид, нападенний и угроз римских и уніатских греко-российские исповедники и их церкви и монастыри совершенно защищаемы и ограждаемы были, а напротив того римские и уніатские своевольники пристойным образом не только от нападенний, но и от угроз воздержаны были». Подібного змісту грамота була адресована й польському королю.

Мелхиседек Мотронинський якийсь шляхський, увірвався ігумена, змусив зати королівським Переконовським в їх існуванні, кричав: «І кормо голову за тиками привілеї!»

Тим часом Мелхиседек і час однієї з копа ігумену лося уникнути ший раз його ли жаботинсь Харко з товари Харка, того сарго складені на ло позбавлено

Ті поступки, Мелхиседек в слав'я, спричиня деяких церковних унії в православних випадків мній з поеми Штєсья про істубиства мей Млева титарівіра. До трагеді, що громада шшла повернут православну вір

Ірина ЧЕМЕРИС

слав'я. Єпархіяльний владі залишалося лише легалізувати його діяльність, що надало справам Мелхиседека офіційності.

НАДЗВИЧАЙНА енергія Мелхиседека в обороні православ'я насторожала поляків, які не заборилися звинуватити його у зв'язках з гайдамаками й заборозничаними козаками, які справді інколи зупинялися у монастирях на короточасний відпочинок під виглядом ченців. Статутні монастирів не передбачали перевірки на благонадійність кожного, хто виявляв бажання відійти від світського життя і стукав у їхні двері. Як відомо, Мотронинський монастир згодом стане центром Коліївщини. Готуючись до повстання, заповожила Максим Залізник начебто ще за рік до його початку прибув туди із 18-ма своїми спільниками. А щоб позбутися підозри, вони записалися в послушники, які готувалися стати ченцями.

Але то буде у 1767 році й за відсутності Мелхиседека: його ж іще за п'ять років до цього звинувачено у зв'язках з гайдамаками.

Чи були підстави для цього? Прямих доказів ні за, ні проти історія не зберегла. Але згадаймо, що Значко-Яворський приймає посаду правителя православних парафій та монастирів із єдиною великою метою: юридичним шляхом надати законної форми існуванню православ'я на Правобережжі. Збігло зовсім мало часу після його призначення. Він у всіх справах, особливо щодо приєднання парафій під владу переяславського єпископа, діє тонко й обачливо, не

Навряд чи це так. Адже релігійна ворожнеча виявлялася, зокрема, в тому, що православні на відміну від уніатів обиладалися податками: їхніх дітей не приймали в школи (які на той час були тільки католицькими).

Отже, відбудовча діяльність Мелхиседека, скерована начебто на вирішення суто релігійних справ, не могла не мати резонансу серед селянства. Це підтвердять наступними подіями, коли не тільки польська влада проголосила його ініціатором Коліївщини, а й народ повірив, що Мелхиседек привіз від московської царин грамоту із закликом «винищити з Божою поміччю всіх поляків і жидів, які зневажають нашу святу віру». На початок повстання 1768—69 років припадає оприлюднення цієї «Золотої Грамоти», що розбурхала народний гнів. Але яка в цьому роль Мелхиседека?

ПОДІЇ розгорталася так несприятливо для справ захисту православ'я, якою займався Значко-Яворський, що він вирішує звернутися по допомогу та підтримку до Катерини II. Росія на той час мала право втручатися у справи Речі Посполитої, що стосуються польських підданих нелатинського віросповідання. Тож царяца й виступила в ролі засудуючої віри, часом ревізуючої свої повноваження й втручаючої у внутрішні справи Польщі.

Незважаючи на перешкоди, Мелхиседек таки доставив Санкт-Петербургу приблизно у середині червня 1765 року, майже два місяці марю

Для Мелхиседека справа починалася начебто вдало. Звістка про успіх його поїздки до імператриці сягнула далеко попереду на його шляху назад додому. Значко-Яворський прямував у Варшаву до короля, а польська шляхта, ще не віддаючи наслідків поїздки ченця в Росію, починає його переслідувати. В одні з короточасних перепочинків Мелхиседеків пропонує кухоль з медом під час дружньої розмови. На щастя, чернець відмовляється, його ж прислужник, випивши з кухля, отруївся. Далі у містечку Білополі Мелхиседек зазнає нападу поляків, його було жорстоко побито. Не захистив навіть паспорт із власним підписом імператриці.

Через деякий час Значко-Яворський доставив Варшаві і був прийнятий королем, але останній зажадав конкретного реєстру кривд із вказанням, де, які й коли були вчинені від католиків. Добре обізнаний із багатьма випадками, Мелхиседек терміново укладає згаданий вище список із 60-ти пунктів, так званий «Екстракт некоей часті обид», завданих православним. Цей документ справили таке враження на Станіслава Понятовського, що він особисто доручив підканцелярові Млодзівському розібратися в порушеннях та справах і видав матеріали уніатському митрополитові й єпископам про припинення утисків православ'я.

АЛЕ Й це ще не був кінець боротьби. Польська шляхта своєрідно сприйняла такий іронічний король. От типовий приклад: ко-

ла на Іконі Бог благочестя. Уніатик відмовляється, за що чені народом і покні нові свідчили для прий до монастиря, шшла сховати і, аби уніати в церкву й не костей». Данилав у церковній носницю. Польсці цинила цей вч і тривалий час іра у в'язниці відмовився від уніатство, Кущстоко покарано відрубати голо вому падали у

Чимало прищав випало сседека. Заповзання його по чилися арешт. Характерно, що воду представили владі Примовіцалу Мокрицікому до цього він, Примович, ти участі у сседека. А насос жас: «Напрасно игумена, ежемо надобно б о прикрити».

Тільки кавес Значко-Яворський тюрми, стан е унаслідок тортуе так: «Совсвоего здоров'я похвалилися не могу видети желез совсем

Він не хоче діяльності щодослав'я, але

Того вересневого дня 1990 року про випадання незвичайних опадів сімнадцять не передбачували. Одинокі отруйні опади упали з неба на голови учнів Білозерського середньої школи № 1, які працювали в радгоспі «Батумський» Білозерського району на збірний помідорів.

Самі діти бачили вертолети, який літав над сусіднім полем. Вітер дув задуха. Відчули дуже неприємний запах. Того ж вечора і в наступні дні у них почалися головні болі. Семиласникова Олена, Пшеничкова, Нелія Ульков, Ігор Ірлік та інші змушені були звернутися в районну поліклініку.

Що ж сталося? Аварію обробляли пізньо капуту високотоксичним отрутохімікатом БІ-58 («полюсний» вид дії). До речі, препарат з 1988 року заборонено застосовувати.

Цей випадок стривожила громадськість району. Та дорослі дідки не старалися, щоб про нього щось забули. Прорухалися. Беззахисна екологія може жорстко помститися тим, хто завдає їй шкоди.

В останні роки буквально грімало в районі ім'я керівника пеку рослинництва радгоспу «Батумський» П. Щербини. Молодий комуніст, організатор виробництва, наставник юних овочівників. Зараз гірм славолюб'я дещо затих. Павло Степанович сам

змінив себе штучно позолоту. Того дня він виконував обов'язки директора. Коли його попросили щось зробити, аби припинити обприскування школярів хімічною рідиною, роздратовано відповів: «Не заважайте працювати».

Безпомічним виглядає в цій ситуації обласний комітет охорони природи. Під таким обставинам він був змушений звернутися до Херсонської мікробіологічної природоохоронної прокуратури в клопотанні про порушення кримінальної справи. Цим і обмежився. Комітет мало зробив для з'ясування істини, збирання доказів злочинного застосування пестицидів. Чому так? Довелося почути думку про неадекватну компетентність голови обласного комітету Ю. Біленка. Хлопчина минулого і партійний працівник, але особливої принципи не відзначається.

Ох, ці кадрові згіжки прокурор природоохоронної прокуратури В. Рипененко. — Я пояснив керівнику обласного комітету охорони природи, а чому їхня помилила.

Для вирішення питання про припинення злочинів з кримінальної відповідальності треба обов'язково мати матеріальні докази. І не тільки акт, який нам дає в комітеті, а й письмові пояснення працівників, висновки спеціалістів. Щого з «фірми Янсен» нам не представили. Для пору-

шення кримінальної справи ми підстав не знайшли.

Змусили аферистичні прокурори Призначили мікробіологічних і працівників, ападе у ніч від недовірності. Стверджуються, наприклад, що учні працювали на відстані 800—1000 метрів від капутного поля, яке кропилося. Але відстань була не більше 30—50 метрів. Про це свідчать інші документи. Та й варто похитати на поле, щоб переконатися в істинності «мететичності».

Відкрити дірку, як працювали тоді на збірний помідорів, мав завчати школи. Він виявив лише трьох школярів, котрі заховалися. Насправді більше 20 учнів нісмово повідомили رایسانейд-станції про їх «призначення» хімічною отрутою. Силою пошуків розшукані учні, тури діагнозу, які встановили в поліклініці, — «тост» респираторів захованих учнів.

У матеріалах немає жодного натяку на факт заборони препарату, на те, що лабораторні дослідження не підтвердили наявності значних доз БІ-58 у капуті, а також у ґрунті поля... Ми не прагнемо відбирати хліб у прокуратуру. Знаємо тільки, що ця справа не додала їй авторитету. Той же почерк поверхового дослідження...

Іван КАЛІНІЧЕНКО
Херсонська область

НА УЗБІ...

АБО ЧОМУ ПРИРОДООХОРОНЦІ «КАПУТУЮТЬ»
ПЕРЕД ВІДОМСТВАМИ РІЗНОГО РАНГУ

Ми не прагнемо відбирати хліб у прокуратури. Скажемо тільки, що ця справа не додала їй авторитету. Той же почерк поверхового дослідження...

Природа в біді. Ми це відчуваємо. Ми це спостерігаємо. Але чому не б'ють на сполох її охоронці? Невже їм байдуже, що буде на нашій землі через десяток літ?

На першому установчому з'їзді екологічної асоціації «Зелений світ» виступив заступник голови Державного комітету з екології та природоохоронних УРСР І. Лях. Виступ був переповнений дифірамбами своєму відомству. І не випадково делегати закардали Івана Опанасовича

гнівними репліками, вимагаючи звільнення за безпринципність цієї установи.

Я гадав, що після такого фліско комітету, який очолює В. Фомченко, внаслідок деяких корекцій, проаналізувати упуцання, відточити для боротьби з екологічними негараздами свою контрольноку

«афішу». Марше сподівання. Він і не думав переходити на капуту, а зайняв вибітчуальну позицію.

Протягом 1990 року Держкомзема УРСР ініціює подальше збільшення результату жодного (!) позову на губителів природи.

Можє, це не у нас, в десь далеко земля поштовхується хімічними шкодами й зрощена мертвими ріками? Можє, це у тридцятьому царстві ліси перетворюються у кладовища немків, а люди чмаються від сірководневого чаду?

Іноді громадськість прагне відвернути біду стихійно. Згадайте екологічні мітинги, походи, експедиції. Але ж є спеціальні установи, організації, сила-силенна фактивів, які повинні бути охоронцями зеленого світу. На жаль, часто буває навпаки: оці самі охоронці підписують сузізв'язні акти «каптуляції». І віддають природу на поталу відомствам різного рангу.

Що спонукало Київський міський комітет з охорони природи дати вгоду на несправданне будівництво у Парківському гаї (на межі садово-паркового мистецтва) лікувальну-діагностичного комплексу Весесюного науково-дослідного Інституту загальної і судової психіатрії? Інститут 45 дубів та інших дерев. Природоохоронний комітет М. Гладкого просто не наслідився стати на про. Спорудження медичного закладу санкціонував уряд республіки. Такий факт — шорочно у статті «Україні змиснується близько 18—20 тисяч дерев, які потрапляють під забудову».

Чи в силі змилити що сум-

ну статистику вартості природи? Сама структура їхніх служб вимушана за горазімим принципом залежності. Зверніть увагу: Київський комітет з охорони природи підпорядкований своєму відомству та міськраді. рішення, що стосуються екології, повинні контролюватися. Як працюємо, так і маємо. На Очак гирі Биківнянський ліс. Знищуються із заповідної зони підприємства Міністерства зв'язу УРСР. Справжню історію тут розвинули. Щому відомству свого часу було передано близько 500 гектарів зеленої зони. Де це з'явилися підприємства? Неузрозуміло розпоряджались природним багатством? Прикро, але продовжують розширювати «визначення» земської. Ось ми: рішення Батумського райвиконкому: «Довольти Міністерству зв'язу УРСР вирубити 57 дерев, які підпадають під забудову...». У лісі міністерство вирішило звести спорткомплекс.

До биківнянських порушників не влягло жодної санкції. Добре, що депутати міського В. Громов, В. Чечельський, В. Ходяківський узяли під жорсткий контроль це питання. Знайома картина: одні таткують із екологічних проблем, інші — відпочивають. Приміром, дерекція Дарницького лісопаркового господарства інакше не хоче пред'являти претензій зв'язківкам. А ліс стогне. За період з 1960 по 1977 рік під забудову було відведено 2012 гектарів цинного дарницького лісу. І ним близько п'яти тисяч кубометрів лісу треба розчистити на території міської «вотчини». Хто візьметься за це?

Природа в біді. Ми не відчуваємо. Ми не спостерігаємо. Але чому не б'ють на сполох її охоронці? Невже їм байдуже, що буде на нашій землі через десяток літ?

Леонід ФРОСВІЧ,
Київ

Фото
Андрія КОТЛЯРУКА.

Більше сотні націоналістических наслідують Україну. Разом ми ділимо і хліб і сім'ю, радощі і печаль. А, оскільки, ніхто жодного з нас не вбивав, то, твердо вірю, що і в майбутні ми врятуємося разом, однією сім'єю.

Насамперед закінчується збудництво старого дзвону. Не пропадається майбутній жидок галузи українського народу — всіма, яких намілює серця, доне розділа до всієї України. І тільки жодна з сервомілі заперечити цей неспівний. Ток, адже, ми в неїчній обриси черни, нубудованої теленовнотним рухом лемків. Вслушаймося в мову. Вірш, надрукований в газеті, значення ж, на парадокс євоністої неопотрібної гоміри. Але думи провалюються і сарітиса.

Не згинуть виміри. Не щазині помик на жодній народ, жодна етнічна група, жодна культура, яка збачає в Україні, і єсю культуру цивілізацію. Чекавмо-нік вас ніхто ір на життя і обіт, культуру і етнічний джросен народів, які живуть на нашій землі.

Наталя ДЗЮВЕНКО,
оповідає з вітень Історії України.

Петро МУРЯНКА

Тамтот гвер, што го нам дали,
нед сте з віями вертали,
ніжко, жевби си левшим здало
моям.

Тот сам,
што сте ми прасили,
ли суким сукон о мейнчу,
гомили на погону, жевби
не стряляе більше
нід мейом Лемковим.
Што сте го сирини
перди надріном ням
зором мейом в вігоні пл Уоічу
нохоронили.

Тамтот гвер не динг бим на
погону.

Не про то ж самобуйніш
хороніті пл погону,
в з те мей в ткух ніччу
веріти мейом сте ні дали
Лемаску.

Лемки, їхні предки
жили в Карпатах
віддавна. Коли
они належали до
Київської Русі,
пізніше до
Галицького
Волинського
князівства, і лише
в 1340 році
Лемківщина разом
з Галичиною була
приєднана до
Польщі. Відтоді
лемки, відірвані від
материнської
української гілки,
належали до
Польщі, Угорщини,
Чехословаччини.

Лемківська стародавня культура

Черво́ний дзвік несли на
руках. Дзвік був вако́сий і
прекрасний, як горн. Осве́тлені
прапрадідами на всілякі
стіхійні ліка, не раз рату́ва-
вши воя́ком — рату́вали на́-
ти... Діти́ли Беска́ди, рева́ла
ччю́ва, плакали діти. Село
залилось. Віру забирали а
...юю.

Дзвік викали на сіно по-
серед скотного загону, в до́во-
лою, а діти, хорю́чи, че́-
рво́ни на́чили. Сільський свя́-
щенник плакав, як дитина (він
відчепи́ти свого вагона десь
під Чаво́вом), іншіх потя́гу-
ють далі — у невідомість.

Лемківщина — таку назу-
вають етнографічної області
Центральних Карпат стерли
з топографічних карт і злих
землі. Майже десять тисяч
квадратних кілометрів. Об-
ла, що охоплювала гірсь-
ку, а йоким між річками Ужени
і Осве́тлені в сході до По-
пруды і Дунайцем на за-
ході. Із Лемківсько-Бой-
ківською смуга на сході дося-
гала верхнього Сяну і Ляко-
виці. До складу Лемківщини
входили гірська частина Ри-
шівської (потім Лемків, Ся-
нівський, Кросніський, І-
селський, Горняківський та
Красняківський повіти)
Галицької губернії, Ново-
заводський, Польський (Ново-
заводський) повіти
Самарської (Прийшівська).
На Україні до території Лем-
ківщини входили Велико-
березняківський та Чернівець-
кий повіти Закарпатської об-
ласті.

Жили на цих землях
простої і дружелюбні люди. Ні-
хто... Навесні 45-го одвічний
карпатський народ — лем-
ки — переселився до Ро-
сини. Нащоді? «А там, ка-
жуть, від добра — кобаска
м'якшій».

9 вересня 1944 року в
Львівській підписано угоду між
Польським Комітетом Націо-
нального Визволення (ПНВБ)
та урядом Радянської Украї-
ни про добровільне пере-
селення українців з польської
державної території в У-
країну, в поляки в УРСР
у Польщу.

Кошки, клунки, мішки з
зерном, впереміж з хатини
переселили. Переселили діти
біля дзвонів ої страху худ-
оби. Крик, гвалт, плач —
їній знову війна.

«Лемки переселили другу
старітку війну. Думали, хоч
тепер дасть Пан Біг троха
спокою. А тут, кажуть, пере-
селяться, кажуть — так
треба, бо є таке рішення.
Геній був народ, не тільки
політичні: хто то рішення на
думав, кому то треба?».

А ще страх був великий.
По лісах били ходили. Пали-
ли села, різали людей...

На час переселення було
числом 5616 українських
господарств, «а 2689 — по-
грабовано».

«Ще добре не відійшли
від села, а поляки вже все
підпалили. Лемки погину-
ли» — як обіймалися полу-
м'ям і хаті, і stodoli.

Скільки добра погинуло.
Скільки погинуло при пере-
селенні? До двох днів вже
всіх вивезли. Навіть хліба
не встигли спекти на доро-
гу».

Реставрації вивели, що з
дефіциту поїсти, тепереш-
нього Львівського мовед-
ства, а восьмью повітів Радя-
нської новостворення та і інших
місцевостей ПНР мейже ви-
хати на Україну 125 840 сі-
мей, до яких належало
497 682 особи.

На переселення подали
письмові та усні заяви
123 156 родин, до складу
яких входило 485 784 особи.
(Тих, хто відмовився пере-
селитися, чекала «Операція
«Вісла»).

Ешелон гнали через усю
Україну. В одному вагоні
лічили родину (було 9 по-
ціст), разом з усім хатним
наčinням. У іншому — ху-
доба. Духота, мухи, сморід.
Погоду стояли на перго-
нах великих міст. Ізали вже
більше місяця. Ті, хто агіту-
вав за переселення (були тут
ще в першу світову), родив-
лялись і... нічого не визна-
вали.

Побуд зупинились серед
степу. Всіх анінатили прямо
в поле. Приїхали. Куди й
нащоді? Паровоз сикнув
востанє й розтанув, а з ним,
голий степ, і нащоді. До обриву
— голий степ: «Спаси і пом-
луй мій, Господи!».

Гарби, запряжені волами,
приїхали ще надвечір. При-
танувалися — а богот! А
дзвін не помістився. Кудк

віні подіньтеся? (Інокі роз-
кажи ще дорожю. Не всі,
але добру половину).

Колі агітували за пере-
селення обійшли, що селити
муть усіх разом, кожне село
— як вдовом. Обійшли,
що збудують, чернни, шно-
лі. «Хто обіляв — нехай
то все дає!». Ще довго потім
шували лемки один одного по
різних областях України:
брат розшукував брата, сестра
— сусіда. Ніхто іх тут не че-
кав, не готувався до їхнього
приїзду, як розмаїлювало-
ся у відводах та агітація.
Та й на що можна було спо-
діватися!...

Переселення мало відбува-
тися в відбувалося на пот-
ти держав. Слід згадати, що
уряд УРСР, беручи до уваги
ажке становище ПНР, вирі-
шив повернути всі вошти пере-
селення як з України в
Польщу, так і з Польщі в
Україну.

«Там, де нас привезли, бу-
ла страшна бідохлість. Це й
інстала пелюшка посуха.
Тут земля вилетіла, що як
звернулася і потрескала.
Люди голодували».

Жінки подлилися без
чоловіків, чіплялися до на-
ших мужиків. Казали: «Ти
покаж на чоловіком — інста-
ція. Тепер ми поживемо».

Ми не знали до такого, не
розуміли тієї культури.

У жінки по-сусідству не
було, ні зовсім нічого —
одна співниця з Пляска-
латин, Божко! Отак цілий тиж-
день в колосі, потім впе-
ред, висушати на прирчку і
знову одяг.

Різали на куски гарбуз,
пекли, що й була вся їжа.
Ще а нами ділилися...».

Серед лемків почалась
страшна епідемія малярії.
Вона встигла аростало бажан-
ня повернутися назад. Одно-
часно поширювалися чутки,
що був-ни пересіди на-
танували аладою. Так лем-
ки вперше зіткнулися з но-
вим для них словом — ре-
пресі. Кілька жінок зустріли-
ся з «живою легендою», на-
родним депутатом СРСР
Пашою Агнелюком. Вони
роз'яснили, що всі війни за-
ти в будь-якому напрямку,
але в межах України. Про

повернення на батьківщину
не може бути мови. Та й без
того, гуртуючись по кілька
родин, люди відїздили наза-
д — на захід. Допома!

Назад їхали, хто як міг.
Допомагали один одному —
всі як свої — лемки. Поки-
дали все, що привезли в со-
бою. Брали лише стільки
добра, скільки могли замести,
«То ніч, жевби домогу пусти-
ти, а там, дасть Пан Біг, —
всюсь воно буде».

До західних областей до-
биралися по три місяці. Хто до
Львова, хто — до тодішнього
Станіслава, Тернополя —
аби ближче до кордону.

«Вже кинули воза. Лашту-
валися додому. Пішли з ку-
мом торгувати коня на базар,
але того дня не вторгували.
Чи то а щіні не зіпсували, чи
то у виборі. А на другий
день повертались ті, що пер-
ше справилися, розмаїлювали:
«До границі доїхали, але
не пустили. Сказали повер-
тати назад, бо ще й заареш-
тують!». Воза потім прода-
ли...».

«Українці, які пересели-
лися на Україну, адебільшого
оселялися у Волинській,
Львівській, Тернопільській,
Івано-Франківській, Рове-
нській і Миколаївській об-
ластях, але тепер промандували
вони майже в усіх областях
України, навіть у Криму. Вел
вони стали різноманітним
спіаням... беруть активну
участь...» — пише М. Пір-
ва в «Українському кален-
дарі» за 1975 рік. Щось по-
добне кажуть й інші шановні
анідації. Але чому-сь
змововують, яку довгу й тяжку
дорогу пройшли ті шпирі, до-
розничали люди, щоб стати
«різноманітним спіаням».

А десь там, серед дореч-
ного степу, згинув старий
перевозний дзвін. Ніхто про
нього й не знав. То був
чотирьох кіллях самобутній гіл-
ки українського народу —
лемки.

Юрїя НЕСТЕРЯК,
спеціаліст кореспон-
дент «Голосу України».
Івано-Франківська область.

Вперше в літературі
етнографічна назва
«лемки»
з'являється
в середині XIX
століття. Без
сумніву, виникає
вона від частки
«лем», яку
живають тільки
лемки в значенні
«ліше, тільки».
В національному
розумінні лемки
зберегли давню
назву «русини»,
що відповідає
назві «українці».

